

Handläggare
Anna-Karin Nilsson
Avdelning/Stab/Enhet
Kulturmiljöenheten
Ansvarig
Lisa Roos Jacobsen

Datum
2025-04-30
Dokumenttyp
Allmänna remisser
Version
1.0

Sida
1 (4)
Diarienummer
0876/25
Skyddsnivå
1

Regeringskansliet
Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se

Er beteckning: LI2024/02351

Yttrande över Landsbygds- och infrastrukturdepartementets remiss

BOVERKETS RAPPORT UPPDRAG ATT FRÄMJA EN CIRKULÄR EKONOMI I BYGG- OCH FASTIGHETSSEKTORN (2024:26)

INLEDNING

Statens fastighetsverk (SFV) har mottagit ovanstående remiss. SFV har tagit del av betänkandet och lämnar nedanstående synpunkter och kommentarer.

SFV:s uppdrag och fastigheter

SFV ansvarar för att förvalta en viss del av statens fasta egendom. Myndigheten ska inom sitt uppdrag bidra till ett hållbart byggande och en hållbar förvaltning. SFV förvaltar en sjundedel av Sveriges yta och cirka 4 000 byggnader. Många av SFV:s objekt är statliga byggnadsminnen med skyddsföreskrifter.

SFV yttrar sig främst som byggherre och fastighetsförvaltare.

SAMMANFATTNING

Bygg- och fastighetssektorn står för en betydande del av samhällets materialanvändning och miljö- och klimatpåverkan. Byggsektorn producerar 40 procent av allt avfall och står för mer än 20 procent av koldioxidutsläppen i Sverige. Sektorn behöver ställa om till mer giftfria och resurseffektiva kretslopp och därmed bidra till att minska klimatgasutsläppen och uttaget av naturresurser.

Boverket fick i februari 2022 i uppdrag av regeringen att utveckla arbetet med omställningen till en cirkulär ekonomi i bygg- och fastighetssektorn. Rapporten är Boverkets slutredovisning av uppdraget, denna färdigställdes i december 2024.

En av rapportens slutsatser är att det finns mycket kvar att göra på vägen till en mer cirkulär ekonomi i bygg- och fastighetssektorn. Intresset är stort men marknaden är o mogen och det behövs nya affärsmodeller och utveckling av styrmedel. Återbruk och materialåtervinning sker i dag i blygsam skala och det finns luckor i statistiken. Boverket pekar samtidigt på att det trots detta går att göra mycket redan i dag. EU har varit en motor i arbetet med omställningen och vissa företag inom sektorn går före.

I rapporten beskriver Boverket hur återanvändning och återvinning fungerar i dag, ger förslag till åtgärder för att främja cirkulärt byggande och föreslår indikatorer.

SFV delar Boverkets uppfattning som redovisas i sammanfattningen och tillstyrker förslagen som presenterats. SFV vill dock påpeka att för att dessa ska få full effekt behöver även delar som ligger utanför Boverkets rådighet ändras, exempelvis ekonomiska styrmedel.

SFV:S SYNPUNKTER

SFV redovisar sina synpunkter på, och kommentarer till, utredningens förslag under samma kapitelrubriker som i betänkandet. SFV:s möjligheter att nå miljömål, uppfylla åtagandet om hållbart byggande och förvaltning i SFV:s instruktion samt bidra till agenda 2030 är beroende av samhällets förflyttning i övrigt varpå ett skyndsamt hantlande av frågan som helhet önskas.

FOKUS OCH AVGRÄNSNINGAR I ARBETET MED UPPDRAGET

I rapporten skriver Boverket "Att undvika fel, brister och skador respektive kriminalitet har andra utredningar behandlat". SFV menar att arbetet mot oegentligheter och korruption är en förutsättning för att utveckla den cirkulära ekonomin varpå slutsatser från tidigare utredning med fördel hade kunnat redovisas även i denna rapport.

1. HUR CIRKULÄR EKONOMI I BYGG- OCH FASTIGHETSSEKTORN FUNGERAR IDAG

Effektivt nyttjande av det befintliga byggnadsbeståndet

"Kunskap om hur man på ett långsiktigt och hållbart sätt underhåller traditionella material (till exempel puts, tegel, trä och plåt), som en stor del av den befintliga byggnadsfloran består av, är därför viktigt. I nuläget bedöms dock denna kunskap generellt sett vara låg i dagens byggbransch." SFV håller med om denna analys. SFV bidrar med kunskapsuppbyggnad enligt uppdrag i Prop. 2016/17:116 *Kulturarvspolitik*. SFV:s uppdrag att förvalta byggnader med högt kulturhistoriskt värde innebär en högre grad av användande av traditionella material och hantverksarbeten än genomsnittet i branschen.

2. FÖRSLAG FÖR EN MER CIRKULÄR BYGG- OCH FASTIGHETSSEKTOR

Förslag 1 – Utveckling av information och vägledning

SFV håller med om att det är viktigt med information, men vill främst påpeka att en kombination av styrmedel krävs, vilket nämns i rapporten men det saknas konkreta förslag kopplat till detta behov.

Förslag 2 – Utveckling av klimatdeklarationer

SFV har tidigare lämnat remissvar gällande Boverkets förslag "Gränsvärden för byggnaders klimatpåverkan och en utökad klimatdeklaration" LI2023/02459 och delar Boverkets bild av att omställningen riskerar att fördröjas om förslagen inte genomförs. SFV samtycker till att en kunskapsuppbyggnad och kunskapsdelning inom området behövs

då mognadsgraden idag är låg. SFV ser positivt på att metod och studie om referensvärden föreslås tas fram. Det finns flera utmaningar idag, till exempel att ett mer effektivt nyttjande av en byggnad inte kan avläsas genom beräkning av utsläpp koldioxidekvivalenter per kvadratmeter. Det är även svårt att jämföra värden från exempelvis en fasadrenovering, en varsam interiör restaurering och en ombyggnad som innefattar rivning till stomrent.

Förslag 3 – Digitaliseringsförslag

Inga synpunkter.

Förslag 4 – Resurshushållningsplan

SFV är positiva till att detta förtydligas med en separat bestämmelse.

3. HUR ETT CIRKULÄRT BYGGANDE KAN FRÄMJAS

Främja cirkularitet genom analys, planering och arbetssätt

I detta kapitel lyfts flertalet viktiga delar, SFV vill kommentera några av dem. "Fyrstegsprincip för byggnad och planering" rekommenderas. SFV är positiva till förslaget som finns under rubriken "Utreda underhållsplaner för att stärka kulturvärden och långsiktig hållbarhet". Hur underhållsplaner kan utformas för att stärka långsiktig hållbarhet och bevara kulturvärden är en fråga att utreda. Exempelvis hur kulturhistoriska vård- och underhållsplaner, som syftar till ett långsiktigt bevarande, kan integreras med mer tekniska underhållsplaner. Goda exempel på underhållsplaner som underlättar bevarande och återanvändning av byggnadsverk kan också lyftas fram. Riksantikvarieämbetet, i samråd med Boverket, skulle kunna ges ett uppdrag med denna inriktning." Avseende "Delade meningar om byggarantins betydelse" så anser SFV att garantifrågan inte är ett hinder för återbruk, det går att reglera i avtal vid upphandling. SFV håller med om det som lyfts fram under rubriken "Kunskapsuppbyggnad om föroreningar i byggnader och mark" och önskar framför allt ett gemensamt arbetssätt kring PAH.

Aktörer som kan främja omställningen

SFV håller med om att det är angeläget att offentliga beställare agerar förebildligt och det är viktigt att kvalitet nämns som faktor. För ökad effektivitet önskas utökat stöd hos Upphandlingsmyndigheten avseende återbruk samt hos Kammarkollegiet för cirkulära flöden av byggvaror (idag finns det enbart för möbler).

Ekonomiska styrmedel kan främja cirkularitet

SFV håller med om utmaningarna som lyfts i detta kapitel. Utöver detta vill SFV nämna att försäljning av lös egendom för myndigheter regleras genom Förordningen (1996:1191) om överlåtelse av statens lös egendom. Där framgår att om SFV ska skänka bort varor utanför staten behövs ett regeringsbeslut, t.ex. genom förordning, i regleringsbrev eller ett särskilt beslut. Detta innebär i praktiken att det är enklare att avfallshantera lös egendom om en köpare av återbruksvaror inte hittas direkt. Detta är en utmaning som delas med andra statliga myndigheter och något som SFV föreslår utreds vidare för att främja en cirkulär ekonomi i bygg- och fastighetssektorn.

4. KAN PBL VARA ETT VERKTYG FÖR CIRKULARITET?

Inga synpunkter.

5. KRITISKA BYGGMATERIAL

Inga synpunkter.

6. DIGITALISERINGSFÖRSLAG

Inga synpunkter.

7. INDIKATORER

SFV är positiva till att indikatorer införs, nyttjandegrad kan dock bli svårt att definiera på vissa av SFV:s byggnader varpå ett förtydligande önskas. För att det inte ska innebära en ökad administrativ börda är SFV positiva till samordning så att data enbart lämnas på ett ställe en gång.

8. INFORMATION OCH VÄGLEDNING

Se kapitel 2 för kommentar relaterad till förslag om informationsinsatser.

BESLUT

Detta yttrande har fastställts av generaldirektör Max Elger. Miljöspecialist Anna-Karin Nilsson har varit föredragande. I handläggningen har också FA1 Jan Olov Westerberg fastighetsdirektör FA1, enhetschef Lisa Roos Jacobsen, samt verksjurist Ann Gustafsson deltagit.

Max Elger
Generaldirektör